

Laajan hyvinvointikertomus, OSA 1: Väestön hyvinvoinnin kehitys valtuustokaudella 2018-2021

Terveydenhuoltolaki (1326/2010, § 12) velvoittaa kunnat valmistelemaan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa. hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eli hyvinvointipolitiikan suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työväline.

Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus johtopäätöksineen mm. kunnan toteuttamasta hyvinvointipolitiikasta, väestön terveydestä ja hyvinvoinnista, terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksista, palvelujärjestelmän toimivuudesta ja tulevan kauden tavoitteista ja toimenpiteistä.

Hyvinvointikertomus ohjaa kunnan hyvinvointipolitiikkaa. Sen laadintaprosessi tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamista. Se auttaa tiivistämään eri alojen asiantuntijoiden näkemykset ja yhteiset tavoitteet. Hyvinvointikertomuksen tavoitteita ja toimenpiteitä voidaan tarkentaa vuosittain.

Johtoryhmä asetti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmän 5.12.2017: Kauhavan kaupungin työryhmään nimettiin, sivistysjohtaja (puheenjohtaja), hyvinvointikoordinaattori (sihteeri), kehitysjohtaja, tilapalvelupäällikkö ja varhaiskasvatusjohtaja. Työryhmä koordinoi Kauhavan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Hyvinvointikertomus 2013-2017 ja hyvinvointisuunnitelma 2017-2021 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 5.2.2018 (§5).

Hyvinvointikertomuksen vuosiraportit 2020 (17.6.2020, 29 §) ja 2019 (25.9.2019, 42 §) hyväksytty elämänlaatulautakunnassa.

Johtoryhmä päivitti työryhmän kokoonpanon 4.5.2021: sivistysjohtaja (puheenjohtaja), musiikkiopiston rehtori (sihteeri), kehitysjohtaja, tekninen johtaja, tilapalvelupäällikkö ja varhaiskasvatuspäällikkö. Kauhavan kaupungin ja Kuntayhtymä Kaksineuvoisen johtoryhmien kokouksessa 11.5.2021 sovittiin, että tämän työryhmän kokouksiin kutsutaan myös hoitotyön johtaja.

Hyvinvointikertomuksen rakenne

1. Indikaattoreiden ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Talous ja elinvoima
Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet
Nuoret ja nuoret aikuiset
Työikäiset
Ikäihmiset
Kaikki ikäryhmät

2. Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

3. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Tarkastellaan osana kuntastrategian onnistumista kunnan arviointikertomuksissa tai tilinpäätöksissä – johtopäätökset

Sisällys

1. Indikaattoreiden ja muun tiedon osoittama hyvinvointi.....	3
1.1. Talous ja elinvoima	3
1.2. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet.....	3
1.3. Nuoret ja nuoret aikuiset	5
1.4. Työikäiset.....	11
1.5. Ikäihmiset.....	12
1.6. Kaikki ikäryhmät	13
2. Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi.....	14
2.1. Lapset, nuoret ja perheet ykköseksi	14
2.2. Voimien kokoaminen	15
2.3. Koulu- ja palveluverkko kuntoon	17
2.4. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäisy .	18
3. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset	24

1. Indikaattoreiden ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Kauhavan kaupungin asukkaiden hyvinvoinnin kehittymistä on tarkasteltu indikaattoritietoon perustuen. Tarkastelu on suoritettu seuraavalla ryhmittelyllä:

- Talous ja elinvoima
- Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet
- Nuoret ja nuoret aikuiset
- Työikäiset
- Ikäihmiset
- Kaikki ikäryhmät.

Indikaattoritiedon perusteella tarkastellaan eri ryhmien hyvinvointia useammalla osa-alueella. Tarkasteluun on pyritty valitsemaan kunkin ryhmän osalta hyvinvoinnin eri osa-alueita kuvaavia mittareita.

1.1. Talous ja elinvoima

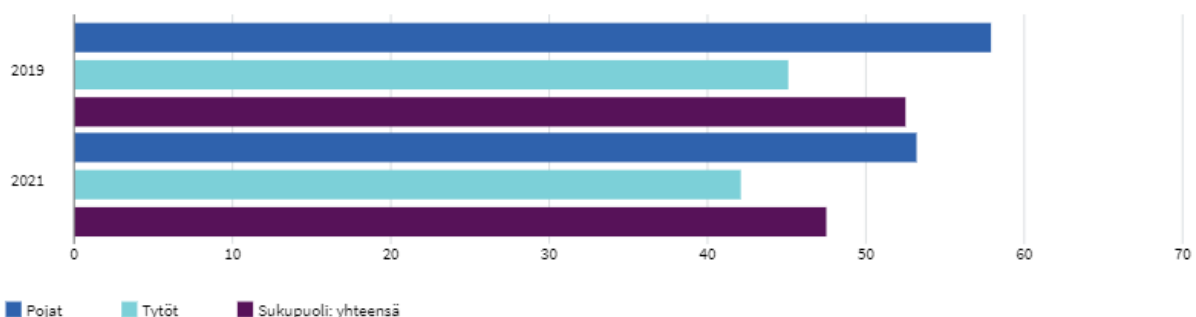
Huoltosuhte, demografinen

2018	78,8 %
2019	80,2 %
2020	80,6 %

1.2. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

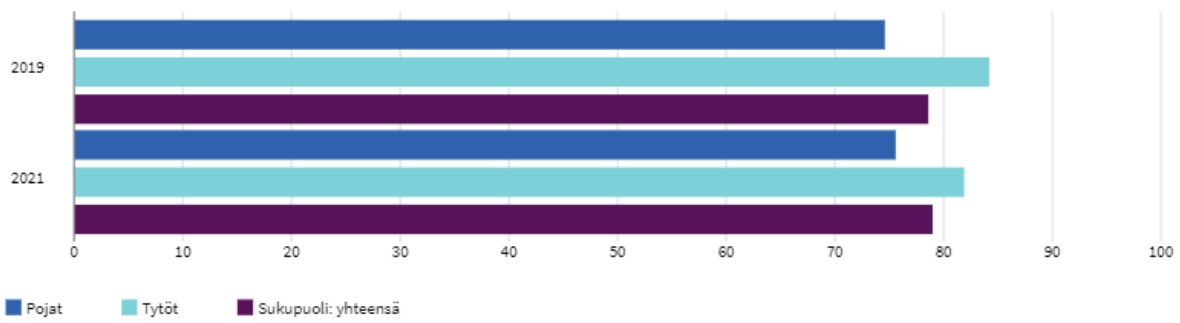
Hyvinvointi, osallisuus ja vapaa-aika, elämään tyytyväisyys

Erittäin tyytyväinen elämäänsä, % 4. ja 5. luokan oppilaista

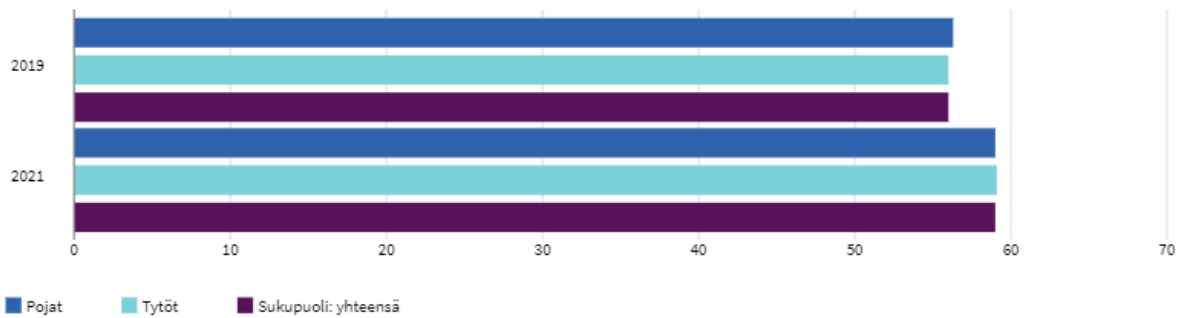
Koulunkäynti, koulunkäynnistä pitäminen, koulu-uupumus

Pitää koulunkäynnistä, % 4. ja 5. luokan oppilaista

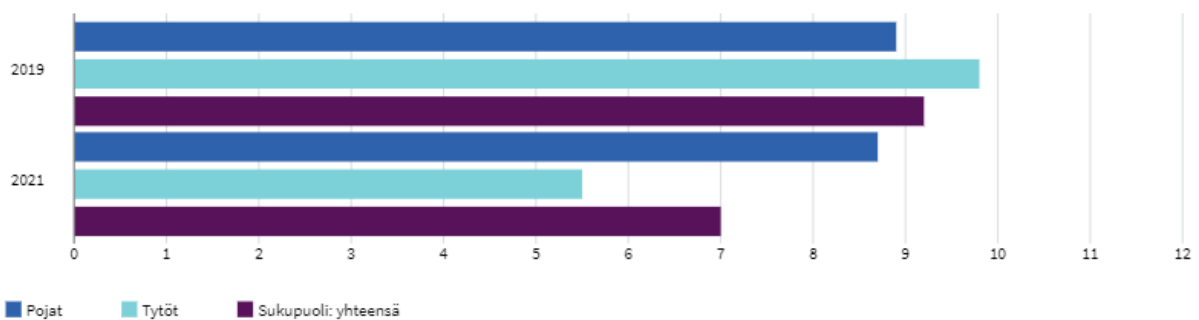
Perhe, perheen arjen toimivuus

Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

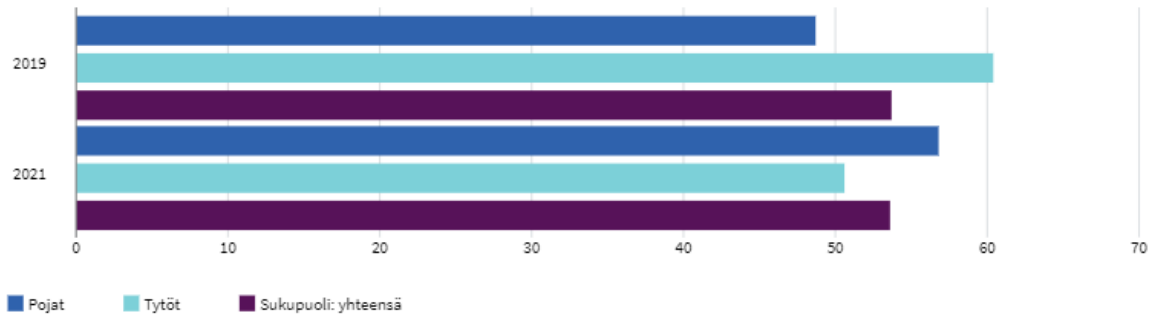
Kasvuympäristön turvallisuus, koulukiusaaminen

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

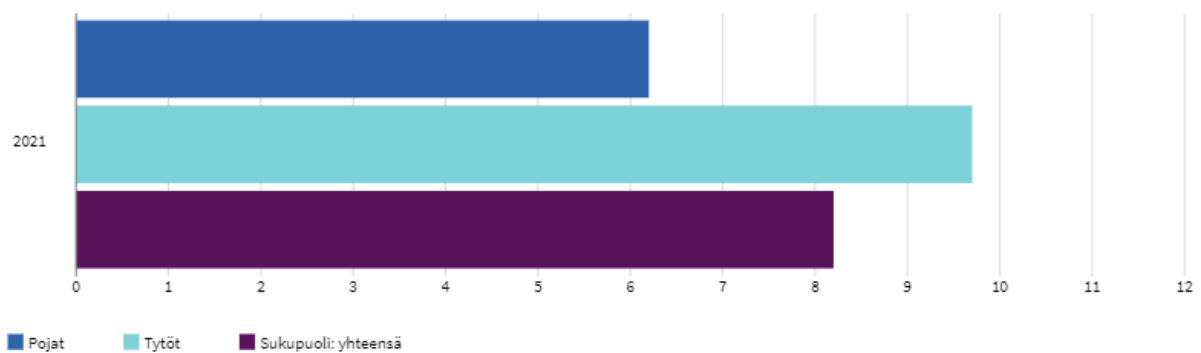
Palvelut ja avunsaanti, mahdollisuus keskustella

Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Koronaepidemia, koronaepidemiaan liittyvät huolet

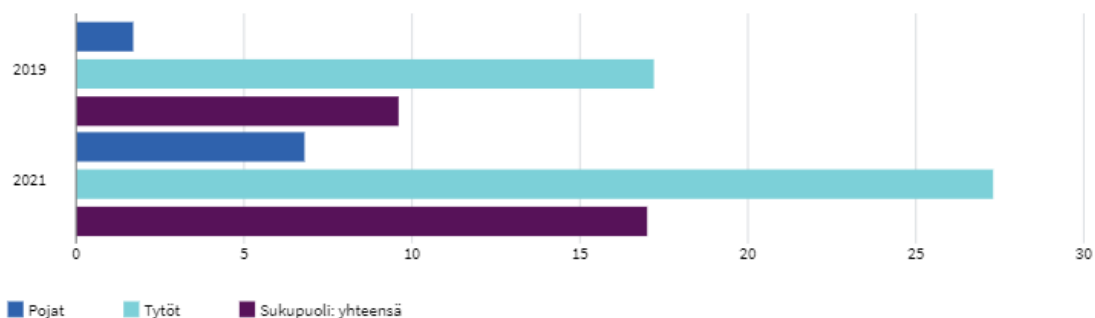
Ollut paljon huolissaan koronavirustartunnan saamisesta, % 4. ja 5. luokan oppilaista

1.3. Nuoret ja nuoret aikuiset

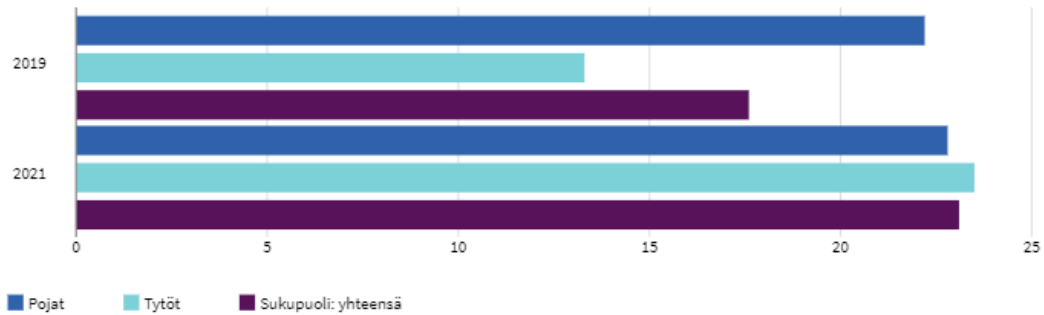
Terveys, mielenterveys

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

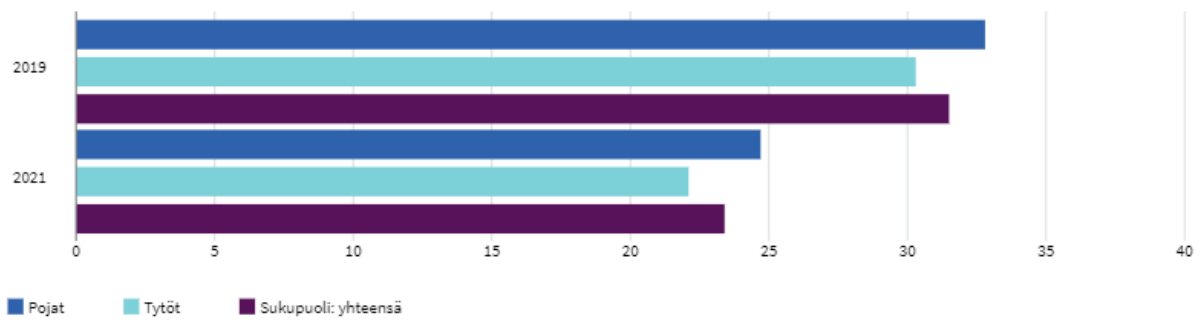
Elintavat, liikkuminen ja paino

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

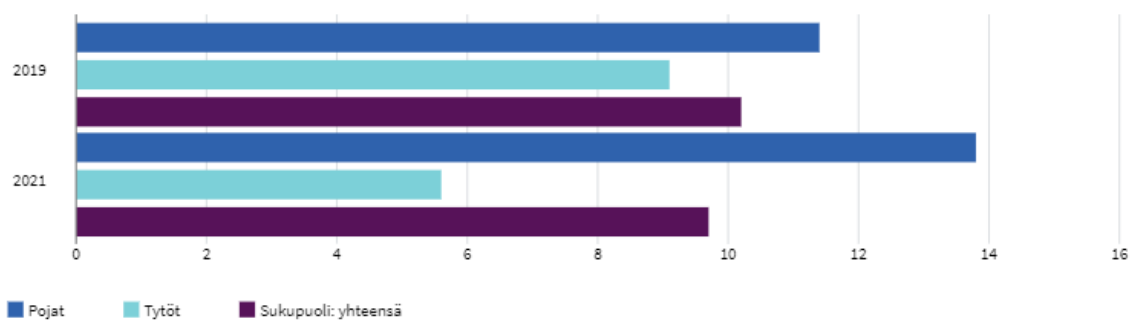
Elintavat, ruokatottumukset

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

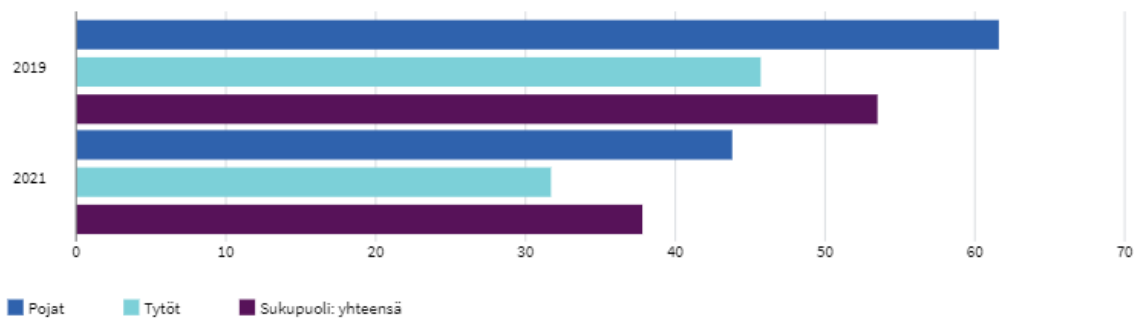

Elintavat, tupakka

Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

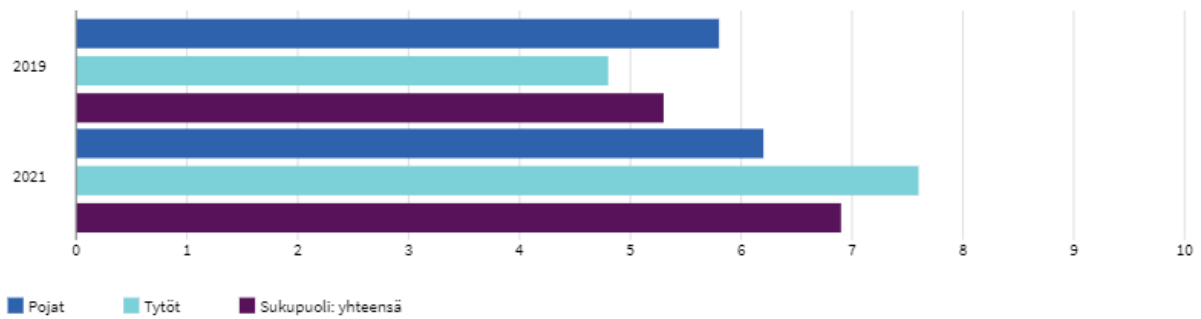

Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

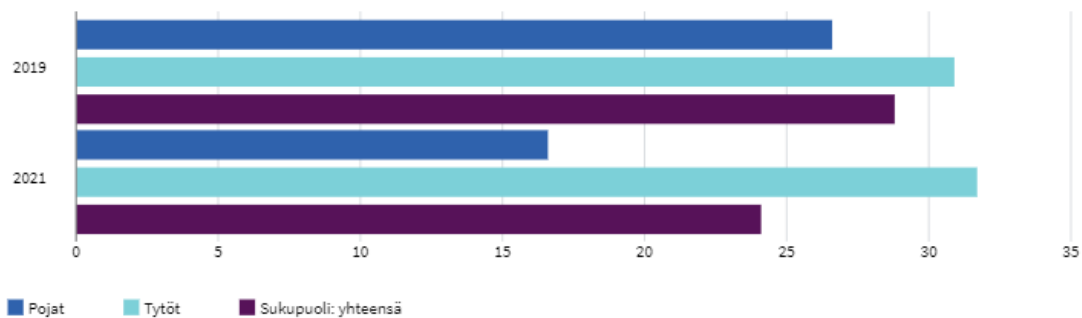
Elintavat, päihteet

Käyttää alkoholia viikottain, % 8. ja 9. luokan oppilaista

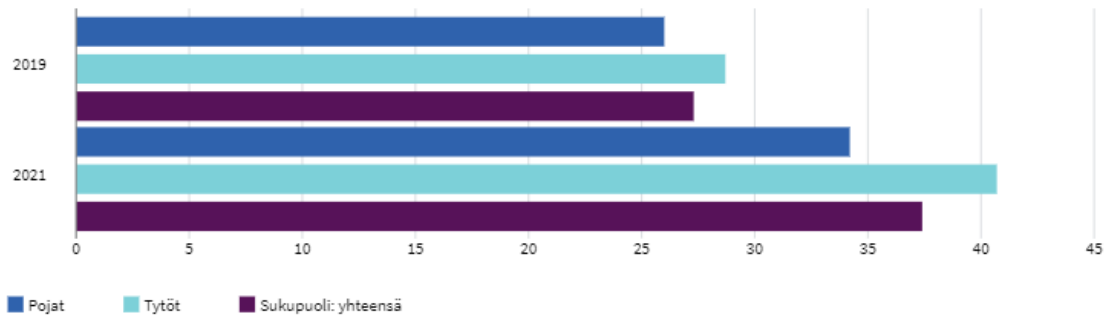
Elintavat, päihteet

Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita, % 8. ja 9. luokan oppilaista

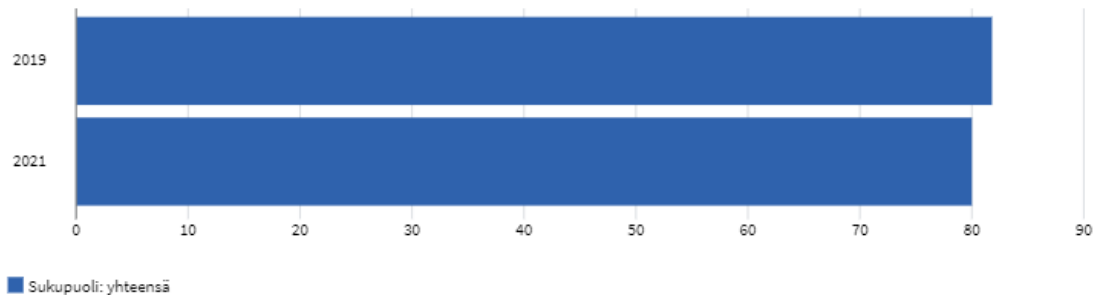
Elintavat, nukkuminen

Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaista

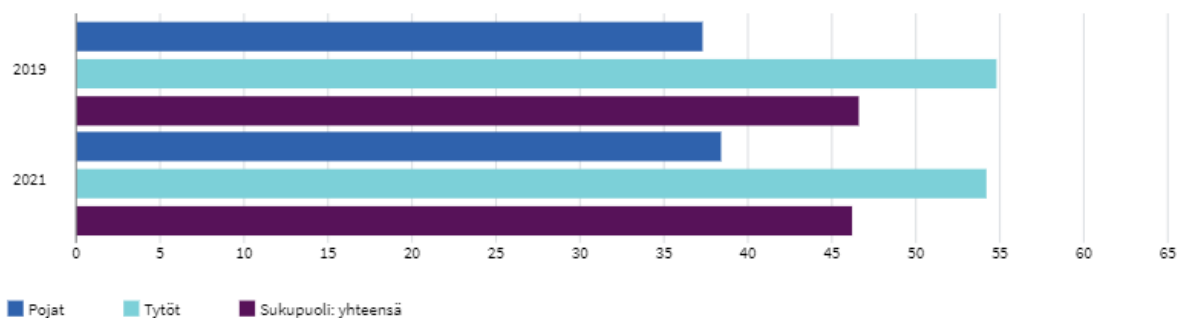
Palvelut ja avunsaanti, avun ja tuen saaminen hyvinvointiin

Saanut apua ja tukea hyvinvointiin koulukuraattorilta lukuvuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Palvelut ja avunsaanti, opiskeluhuollon palvelujen käyttö

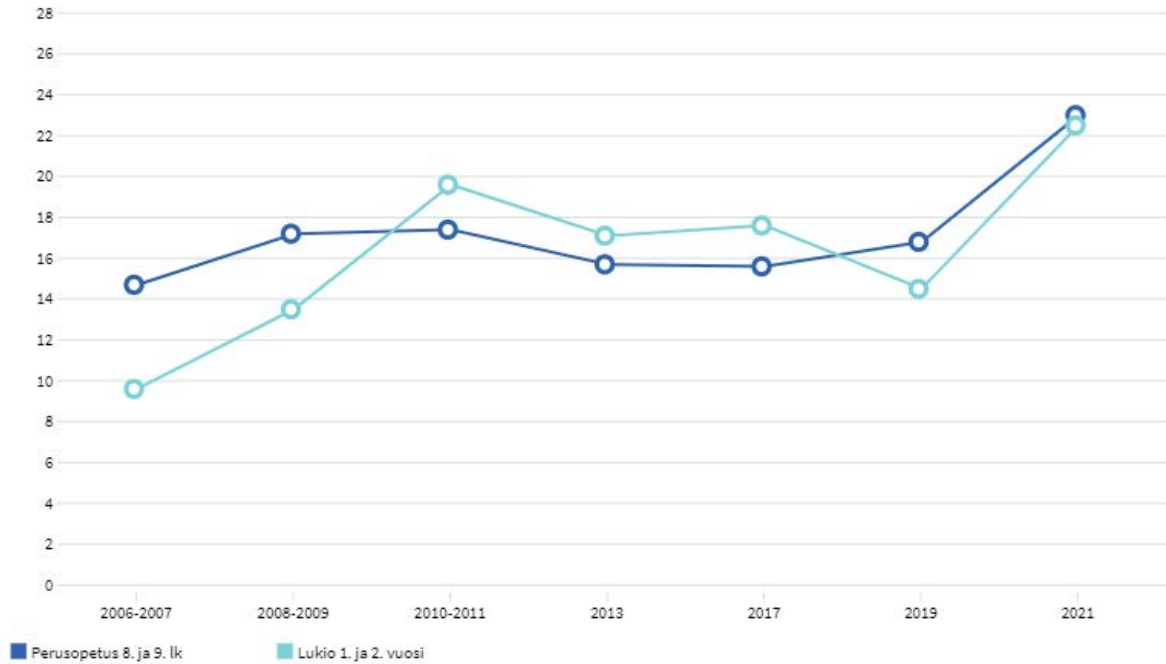
Käynyt kouluterveydenhoitajalla muuten kuin terveystarkastuksessa lukuvuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Terveys, koettu terveys, oireet ja sairaudet

Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. luokkien opiskelijoista

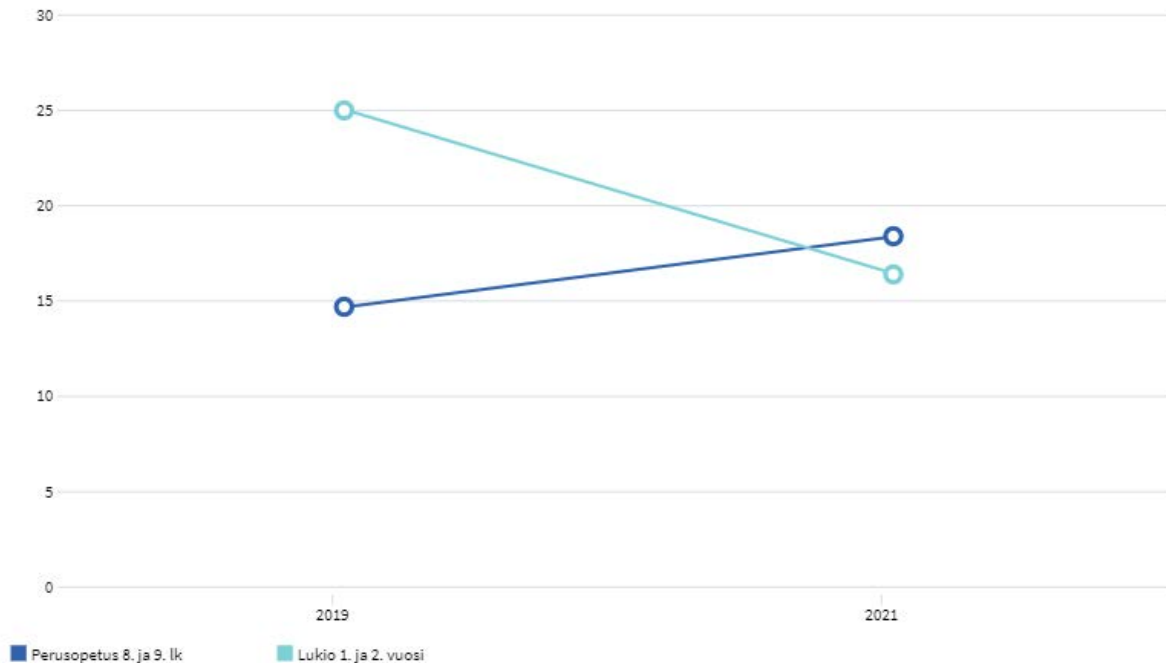
Terveys, koettu terveys, oireet ja sairaudet

Päänsärkyä viikottain, % perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. luokkien opiskelijoista

Perhe ja elinolot, asuminen ja hoivavastuu

Asuu pääasiassa tai kokonaan yhden vanhemman kanssa, % perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. luokkien opiskelijoista

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiasta

	2018	2019	2020
Kauhava	402,3	637,4	1101,3
Etelä-Pohjanmaa	798,3	926,7	994,5
Koko maa	1174	1151	1215,2

Lastensuojelun avoimuuslolisten tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavankäisestä väestöstä (THL)

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	3,8	4,8	4,7
Etelä-Pohjanmaa	3,7	3,6	3,1
Koko maa	4,4	4,0	3,8

0 - 17-vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, % vastaavankäisestä väestöstä (THL)

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	7,6	7,8	7,3
Etelä-Pohjanmaa	6,8	7,4	7,3
Koko maa	7,5	7,9	8,1

Elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18 - 34-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	2,5	3,0	2,8
Etelä-Pohjanmaa	2,0	2,2	2,4
Koko maa	1,7	1,7	1,8

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Toimeentulotukea saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	15,1	13,6	11,2
Etelä-Pohjanmaa	17,1	16,3	18,1
Koko maa	17,6	16,7	18,5

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	9,8	8,3	11,4
Etelä-Pohjanmaa	11,7	10,9	14,5
Koko maa	12,2	11,5	16,7

1.4. Työikäiset

Elämänlaatu ja osallisuus

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutettuja 40 - 64-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	8,3	8,8	9,0
Etelä-Pohjanmaa	7,7	7,8	7,8
Koko maa	6,6	6,8	6,8

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutettuja 25 - 39-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	1,9	1,9	2,0
Etelä-Pohjanmaa	1,7	1,7	1,8
Koko maa	1,4	1,4	1,5

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	2,6	2,3	2,6
Etelä-Pohjanmaa	3,1	2,9	3,1
Koko maa	4,6	4,2	4,6

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	1,4	1,2	1,4
Etelä-Pohjanmaa	1,6	1,6	1,6
Koko maa	2,9	2,7	2,8

1.5. Ikäihmiset

Elämänlaatu ja osallisuus

Dementiaindeksi, ikävakioitu

	2015
Kauhava	117,1
Etelä-Pohjanmaa	118,7
Koko maa	100,0

Toimeentulo

Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	1,1	1,3	1,0
Etelä-Pohjanmaa	1,6	1,7	1,6
Koko maa	1,9	1,9	1,8

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, joilla 60-89 käyntiä kuukaudessa, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	15,8	15,4	17,8
Etelä-Pohjanmaa	18,2	19,6	20,7
Koko maa	21,1	21,9	20,9

Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, joilla 90 käyntiä tai enemmän kuukaudessa, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	22,7	25,0	24,5
Etelä-Pohjanmaa	18,4	19,6	22,1
Koko maa	18,4	18,5	19,1

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %	2020, %
Kauhava	7,8	7,7	7,7
Etelä-Pohjanmaa	7,3	7,1	6,7
Koko maa	4,8	4,8	4,6

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %
Kauhava	8,7	8,8
Etelä-Pohjanmaa	9,1	9,3
Koko maa	7,6	7,3

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2018, %	2019, %
Kauhava	90,9	91,1
Etelä-Pohjanmaa	90,6	90,5
Koko maa	91,3	91,7

1.6. Kaikki ikäryhmät

Elämänlaatu ja osallisuus

Kelan sairastavuusindeksi, ikäväkioitu

	2017
Kauhava	111,4
Etelä-Pohjanmaa	ei tietoa
Koko maa	ei tietoa

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta

	2017
Kauhava	149,0
Etelä-Pohjanmaa	164,5
Koko maa	110,3

2. Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

2.1. Lapset, nuoret ja perheet ykköseksi

Perheiden pysyminen ja muutto Kauhavalle sekä syntyvyyden nousu

Suunnitellut toimenpiteet:

Selvitetään vauvaraha, alennukset varhaiskasvatusmaksuista ja kotihoidon tuen kuntalisä.

Toteuma:

Kaupunkistrategia veto- ja pitovoimapaketissa on selvitetty erilaisten lakisääteisten palveluiden yli menevien houkuttimien käyttömahdollisuudet ja kustannustaso. Lapsiperheiden osalta selvitettiin esimerkiksi kokonaan maksuton varhaiskasvatus, kotihoidon tuen kuntalisä, vauvarahat eri summille (vuosittain syntyä n.100 vauvaa) ja vauvalahjat.

Kustannustasoltaan kohtuuhintaiseksi vaihtoehdoksi valikoitui toteutettavaksi tonttikampanja, jonka myötä kaupungin omakoti- ja rivitalotontteja myytiin 2019 juhlavuotena 10 eur/kpl. Tonttikampanja onnistui hyvin. Kampanja-aikana myytiin 28 omakotitalotonttia ja 2 rivitalotonttia.

Tonttikampanjan lisäksi varhaiskasvatusmaksuja alennettiin 1.8.2018 alkaen, jolloin hoitoaikavarausten maksuprosentit alentuivat kaikissa hoitovarausvaihtoehdoissa. Perheen nuorimman lapsen kokoaikaisesta varhaiskasvatuksesta perittävä ylin maksu lasi 289 eurosta 231 euroon (80 % ylimmästä maksusta). Maksuhojennus on päätynyt 31.7.2021. Valtakunnallisesti on nostettu varhaiskasvatuksen maksun perusteina olevia tulorajoja 31% 1.8.2021 alkaen.

Kaupunki huomioi syntyvät vauvat 10-vuotisjuhluvuonna 2019 jakamalla Kaksineuvoisen lastenneuvolan kautta vauvapotkupukuja. Kaikki vuonna 2021 syntyneet vauvat saivat puolestaan kaupungilta lahjan osana Paras paikka -kampanjaa.

MITTARI: Syntyvyys

Syntyvyys on laskenut Kauhavalla tasaisesti viimeisen vuosikymmenen ajan. Syntyvyyden lasku näyttää ainakin hetkellisesti pysähtyneen. Tarkastelukaudella 2018-2021 syntyneiden lasten määrä on ollut seuraavanlainen:

2018: 115

2019: 101

2020: 102

2021: 83 (tilanne 6.10.2021)

Perusopetuksessa oli 1812 lasta vuonna lukukaudella 2018-2019, 1767 lasta lukukaudella 2019-2020 ja 1706 lasta lukukaudella 2020-2021. Tämän lukuvuoden luku on 1625.

Asukasluku on myös vähentynyt tasaisesti. Valtuustokauden alussa 2017 asukasluku oli 16 221. Vuonna 2018 Kauhavalla asui 15 947 asukasta. Vuonna 2019 asukkaita oli 15 731. Jo vuonna 2020 väkiluku oli painunut alle 15 500:een. Kauhavan väkiluku on tällä hetkellä n.15 400.

Maan sisäinen muutto

Kuntien välisessä muuttoliikessä Kauhava on ollut negatiivisessa kehityksessä. Vuoden 2020 lopussa Kauhavan muuttotappio kuntien välisessä kilpailussa oli -110.

Tavoite: Perhekeskusmallin kehittäminen

MITTARI: Perhekeskuksen toimintamallin käyttöönotto LaPe -hankkeen aikana.

Perhekeskusmalli on käyttöön otettu Lape-hankkeen aikana. Kauhavan keskustaajamassa toimii perhekeskus Kaisla ja palvelut jalkautuvat hyvinvointiasemille ja kouluille tarpeiden mukaan.

Nuorten Ohjaamo -toiminnan käynnistäminen

MITTARI: Ohjaamon palveluja käyttäneiden nuorten määrä.

Toteuma:

Ohjaamo Kauhava aloitti toimintansa 1.1.2018. Palveluiden käyttäjät vuosittain:
2018

- miehet 99, naiset 81, ei tiedossa 64 = 244
- eniten kävijöitä toukokuussa, joulukuussa ja lokakuussa

2019

- miehet 50, naiset 55, muu 0, ei tiedossa 232 = 337
- eniten kävijöitä maaliskuussa ja lokakuussa

2020

- miehet 41, naiset 29, muu 0, ei tiedossa 105 = 175
- eniten kävijöitä joulukuussa, helmikuussa ja maaliskuussa

2021

- tammikuu-syyskuu
- miehet 22, naiset 25, muu 0= 47
- eniten kävijöitä maaliskuussa ja syyskuussa

Perheiden hyvinvoinnin ja voimavarojen lisääminen osallistumalla Neuvokas Perhe – kärkihankkeeseen. Vastuutahot: EP:n sairaanhoitopiiri/Aksila, kunnat, Kaksineuvoinen

Toteuma:

Neuvokas perhe – menetelmä on käytössä alueen neuvoloissa. Mallinnettu alueellinen monitoimijamalli on otettu käyttöön lapsiperheiden elintapaohjaukseen perheiden kanssa työskenteleville. Tavoitteet ovat siis toteutuneet.

2.2. Voimien kokoaminen

Asukkaiden aktivointi yhteisöllisyyteen ja oman asuin- ja elinympäristön kehittämiseen

Toteutetaan maahanmuuttajien kotouttamisohjelmaa yhteistyössä muiden tahojen kanssa

MITTARI: Kotouttamisohjelman mittarit

Toteuma:

Toteuma:

Maahanmuuttajien neuvontaan tuli vuoden 2020 aikana muutoksia. Kaupungin maahanmuuttokoordinaattori siirtyi uusiin tehtäviin ja virka päätettiin jättää kustannussyistä täyttämättä. Tämän johdosta maahanmuuttajien kotoutumista edistävä ohjaus- ja neuvontapalvelu kilpailutettiin. Palveluntarjoajaksi valittiin Järvilakeuden kansalaisopisto. Resurssina toimii koto-tiimi, joka koostuu mm. kielikouluttajista. Ensi vaiheessa palvelua tarjottiin päivystysaikoina ja tarvittaessa myös henkilökohtaisesti neuvon. Maahanmuuttokoordinaattorin viranhaltijavaltuudet siirrettiin hallintosääntöuudistuksessa kehitysjohtajalle.

Maahanmuuttajien ohjaukseen ja neuvontaan tuli lisäresursseja syksyllä 2020 työ- ja elinkeinoministeriön (TEM:n) myöntämän avustuksen myötä, minkä johdosta Kauhavalla toimii avustusrahoituksella määräaikainen maahanmuuttokoordinaattori elokuuhun 2021 saakka. Hanke jatkuu todennäköisesti myös tulevina vuosina. Hankkeen myötä Kauhavalla toimivan maahanmuuttotyöryhmän toiminta ja kotouttamisohjelman toteutus on jatkunut.

Maahanmuuttostrategia ja kotouttamisohjelma on hyväksytty v. 2016 kaupunginvaltuustossa. Vuosittain on päivitetty erilliset kotouttamisohjelman painopisteet mittareineen, joiden toteutumista on seurattu maahanmuuttotyöryhmässä.

MITTARIT: Kielikoulutuksen saatavuuden turvaaminen**Toteuma:**

Kansalaisopisto on järjestänyt koulutuksia. Lisäksi UMAKO ja kielikahvilat Ylihärmässä ja Kauhavalla.

Työelämäyhteistyön kehittäminen työllistymisen edistämiseksi

- Koordinaattori yhteistyössä Umakon opettajan ja kehityskeskuksen kanssa on järjestänyt työikäisille kuntapaikalla oleville TET- jaksoja.

Työnantajien tukeminen maahanmuuttajien rekrytoinnissa

- Kauhava on ollut mukana hankkeissa, joiden tavoitteena on ollut kansainvälisen työvoiman saatavuuden edistäminen. Pandemian takia suunniteltuja rekrytointipilotteja ei ole voinut toteuttaa. Kauhavan kaupunki on kuitenkin hakenut uutta hanketta kansainvälisten rekrytointien edistämiseen syksyllä 2021. Maahanmuuttokoordinaattorin virka lakkautettiin v. 2020, mutta Kauhavalla on kuitenkin toiminut työ- ja elinkeinoministeriön avustusrahoituksella maahanmuuttokoordinaattori syksystä 2020 alkaen.

Maahanmuuttajien yrittäjyyden aktivointi

- Yritystoiminnan aloittamisesta kiinnostuneita maahanmuuttajia on alueella ollut muutamia. Asiaa on edistetty ja neuvontaa tarjottu halukkaille kaupungin ja Uusyrityskeskus neuvoo-antavan yhteistyönä.

Tiedotusmateriaalien kielitarjonnan laajentaminen.

-Kielitarjontaa ei ole ollut tarpeellista laajentaa, koska Kauhavan vastaanottokeskus on nykyisin suljettu ja kuntapaikoille ei ole enää juuri tulossa henkilöitä muista vastaanottokeskuksista.

Kohennetaan tiestön, ulkoilureittien ja liikuntapaikkojen kuntoa ja kunnostetaan jokivarsia

MITTARI: Toteutuneet kunnostetut kohteet. Kuntalaispalaute.

Tavoitetta tukevat toteutuneet hankkeet:

-Ylihärmän keskusta/päämajantien peruseräparannus/ vihertyöt sekä Leinosen, Boccia, ja Liikenneympyrä-Vaasantien puisto

- Kukkolantien kevytväylä
- Jylhäntien ja Ruotsalantien kevytväylä
- Kauhavan tekonurmen uusiminen
- Kuoppalantien kuntosadan perusparantaminen
- Ulkokuntoilupiistot Kauhavalle, Korttesjärvelle ja Alahärmään
- Ylihärmän Kiistolantien pesäpallokentän tekonurmen uusinta ja vanhan siirto yläasteelle
- Ulkopelikentät Alahärmän ja Korttesjärven koulukeskus
- Frisbeerata Kauhavan keskustaan ja Kitkan frisbeekentän uusimista-Kauhavan koulukeskuksen liikuntahalli ja Alahärmän liikuntahallin rakentamisen käynnistäminen
- Uimapaikkoja kunnostettu
- Veteraanipuisto Alahärmään
- Lentokonepuisto Kauhavalle
- Kirkkopuisto/Tapulipuisto Korttesjärvi
- Kiertoliittymien viheralueet: Ylihärkä, Alahärmä ja Kauhava
- Perusparannettu kuusi leikkipuistoa: Puolukkapuisto (Korttesjärvi), Veteraani (Alahärmä), Leijona, Puolukka ja Rengonsalon(kauhavalla) sekä syksyllä 2021 Talvipuisto Järven järvelle Ylihärmään.
- Perusparannettu Kiistolantien kuntosalin laitekanta ja rakennettu lämmittelytila
- Kauhavan koulukeskukseen uusi hyväntasoinen kuntosali
- Rengon alueen tiestön parantaminen
- Voltin kevytväylä

2.3. Koulu- ja palveluverkko kuntoon

Täyden palvelun hyvinvointikeskus Kauhavalle

MITTARI: Rakentamispäätös kesään 2018 mennessä. Hyvinvointikeskus on toiminnassa vuonna 2020.

Toteuma:

Kauhavan hyvinvointikeskus on valmistumassa, mutta se on tulossa tähän suunnitelmaan kirjattuun tavoitteeseen nähden kaksi vuotta myöhemmin, vuoden 2022 aikana.

Hyvinvointikeskus yhdistää sosiaali- ja terveystalvuuja saman katon alle. 7 000 neliön hyvinvointikeskus sai rakennusluvan elokuussa 2020. Hankkeen toteuttaa kaupungin tytäryhtiö Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy. Hankkeen kustannusarvio on 18,18 miljoonaa euroa. Tiloihin tulevat vuokralaisiksi 20 vuoden sopimuksilla kuntayhtymä Kaksineuvoinen ja Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri. Uudisrakennukseen tulee kiirevastaanotto, osasto, suun terveydenhuolto, aikuisten palvelut sekä perhekeskus. Aikuisten palveluihin sijoittuvat hoitajien, lääkärin, sosiaalityön ja fysioterapian vastaanotto toiminta sekä E-P:n sairaanhoitopiirin psykiatrian yksikkö. Perhekeskukseen tulevat neuvolan lisäksi perheneuvola, lasten ja perheiden sosiaalityö sekä toimintaterapeuttien ja fysioterapian vastaanotot.

Optimaalinen ja monipuolinen kouluverkko - turvataan perusopetusta kaikissa pitäjissä

MITTARI: Perusopetuksen järjestäminen yhdenvertaisin perustein.

Toteuma:

Kaikkien kaupunginosien uusien koulukeskusten rakentamiset ovat edenneet suunnitellusti. Kauhavan koulukeskus aloitti 1.8.2020. Samalla päivämäärällä lakkautettiin Kauhavan yläkoulu, Nahkalan koulu, Pernaan koulu ja Ruotsalan koulu. Kauhavan koulukeskuksessa aloittivat Kauhavan yhtenäiskoulu ja Kauhavan lukio.

Ylihärmän yläkoulun yhteyteen parhaillaan rakentuva uusi koulukeskus etenee aikataulussa. Uuden koulukeskuksen rakentamisen lisäksi Ylihärmän olemassa oleva yläkoulu saneerataan. Hankkeen kustannusarvio on 6,4 miljoonaa euroa. Uudisosa valmistuu vuoden 2021 aikana. Sinne siirtyvät Ylihärmän kirkonkylän ja Hakolan koulun oppilaat. Koulukeskuksen on määrä valmistua vuodeksi 2022.

Uusi koulukeskus rakennetaan myös Alahärmään. Kaupunginhallitus on keväällä 2021 hyväksynyt koulun hankesuunnitelman. Kustannusarvio on 11 miljoonaa euroa. Toteutus etenee siten, että tontilla puretaan ensin vanha alakoulu uuden tieltä kesän ja alkusyksyn aikana. Koulun pihapiiriin tuleva uusi liikuntahalli on sen sijaan jo pitkällä. Siellä tehdään sisäpuolisia työvaiheita

Kortesjärvelle vanhan paikalle rakentuvan uuden koulun kustannusarvio on n. 8 miljoonaa euroa. Koulukeskuksen on määrä olla valmis keväällä 2022, joten koululaiset pääsevät saman vuoden syksyllä uusiin tiloihin. Vanhasta koulusta säilytetty A-osa on otettu mukaan urakkaan.

Monitoimiseksi suunnitellut koulutalot muunneltavine tiloineen palvelevat tulevaisuudessa myös musiikkiopistoa, kansalaisopistoa ja erilaisia harrastusryhmiä.

2.4. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäisy

Lasten ja nuorten, nuorten aikuisten sekä työikäisten palveluja kehitetään

Sosiaalista kuntoutusta ja kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään sekä yksilöjä ryhmämuotoisesti. Vastuutaho: Kaksineuvoinen, ProSos –hanke, Huippujuttu! -hanke

MITTARI: ProSos - ja Huippu juttu! -hankkeiden mittarit ja osallistujamäärät

Toteuma:

PRO SOS -hankekokonaisuuden päätavoite oli vahva ja asiakaslähtöinen ja vaikuttava sosiaalityö sosiaalihuoltolain hengen mukaisesti. Hanke sai ESR-rahoituksen ajalle 1.8.2016-31.7.2019. Osahankkeita toteutettiin seitsemän osaamiskeskuksen alueella.

PRO SOS -hankkeen tavoitteena on ollut uudistaa ja luoda vahvaa, asiakaslähtöistä ja vaikuttavaa sosiaalityötä uudistuvissa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteissa. Hanke on Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SeAMK) hallinnoima, Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskuksen SOnet BOTNIAn koordinoima ja Euroopan Sosiaalirahaston, Kuntaliiton, SeAMKin ja osallistuvien kuntien ja kuntayhtymien rahoittama. Hanke toimii Sonet Botnian alueen lisäksi pääkaupunkiseudun osaamiskeskus Soccan, Varsinais-Suomen Vasson, Kaakkois-Suomen Socomin, Keski-Suomen Kosken, Päijät-Hämeen Verson ja Pirkanmaan /Satakunta ja Kanta-Häme) Pikassoksen alueilla. Mukana on myös Kokkolan yliopistokeskus Chydenius (KYC), joka

toteutti hankkeen osana yhteiskehittämisen työpajoja kolmella osahankealueella. KYC ei ole mukana osahankearvioinnissa.

Sonet Botnia Osahankkeen tavoitteet:

- asiakaslähtöistä toimintaa vahvistavien toimintamuotojen ja –menetelmien kehittäminen
- asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaavan sosiaalihuollon palveluohjauksen kehittäminen osana uusia integroituja sote-palveluja ja uusia alueellisia sote-organisaatioita
- asiakaslähtöisten työmuotojen palvelukokonaisuuden kokoaminen
- kehitetään yhteistyö- ja toimintatapoja Kelan ja sosiaalityön välille

Arviointikysymykset, menetelmät ja aineistonhankintastrategiat:

Kysymykset	Menetelmät	Strategiat
Onko kansalais- ja asiakasosallisuus vahvistunut sosiaalityössä? Onko asiakasneuvonpidon ja asiakaspalautemalli saatu luotua? Onko hanke vahvistanut maakunnallista aikuissosiaalityötä? Onko yhteistyö Kelan ja kunnan välillä parantunut? Onko palveluohjausta 15-25-vuotialle pystytty kehittämään? Onko sosiaalisen kuntoutuksen asiakaslähtöisiä työmuotoja kehitetty?	Hankkeen työryhmien arviot Tilaisuuksien palautteet Oma arviointi Tarkennettu osahankkeen toimintasuunnitelma Työntekijöiden suorittama osahankkeen toimenpiteiden arviointi	Hankkeen toimenpiteiden toteutumisen kirjaaminen ja raportointi Tilaisuuksien palautteet

Tavoitteiden toteutuminen Sonet Botnian osahankkeessa:

Tavoite	Toiminta	Tulokset
Asiakaslähtöistä toimintaa vahvistavien toimintamuotojen ja –menetelmien kehittäminen a) Asiakasneuvonpidon toimintamallin kehittäminen b) Asiakasosallisuuden toimintamallien kehittäminen lapsiperheiden ja työikäisten palveluissa	Osallistuttu Maakunnallisen työryhmän (Etelä-Pohjanmaa) Osallisuusohjelman laatimiseen. Osallisuusfoorumi yhdessä OSMO-hankkeen ja Järjestö 2.0 kanssa. Asiakasneuvonpidon kehittäjäryhmät Asiakasraadissa kehitettiin asiakaspalautteen keräämistä ja palautteen hyödyntämistä. Sähköiset kanavat, Hymynaamat, Suullinen palaute asiakastapaamisen yhteydessä, "Puhummeko tänään sinulle tärkeistä asioista?", Saitko asiaasi apua tällä tapaamisella?"	Peliryhmissä asiakkaat tutustuneet toisiinsa ja saaneet vertaistukea. Tieto palveluista ja sosiaalityöstä lisääntynyt. Tasavertaisuus lisääntyi. Kaikissa ryhmissä käyty sosiaalipalvelujen johdon kanssa palaveri, joissa tuotu asiakkaiden kehittämistarpeita esiin. Kyselylomake suomeksi ja ruotsiksi aikuisten sosiaalityön palvelualueelle ja lapsiperheiden palveluun Asiakasraatitoiminnan tulokset esiteltä kehittämissuunnittelijalle sekä sosiaalityö ja perhepalvelut tulosalueen johtoryhmälle. Johtoryhmän päätöksellä asiakasraatitoiminnasta pysyvä malli koko Sosiaalityö ja perhepalvelut tulosalueella. Vastuuhenkilöt nimetty.
Asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaavan sosiaalihuollon palveluohjauksen kehittäminen osana uusia integroituja sote-palveluja ja uusia alueellisia sote-organisaatioita	Aikuisten asiakaspolun sekä aikuisten asiakasohjauksen toimintamallin kuvaaminen aikuissosiaalityöhön Työpajat Aikuissosiaalityön brändäys Maakunnallisen palveluohjauksen kehittäminen työpajat	Mallit, miten nuori siirtyy aikuisten sosiaalityöhön ja miten asiakas siirtyy palvelutarpeen arvioinnin jälkeen pitkäkestoiseen sosiaalityöhön ja palveluihin. Tehty näkyväksi aikuissosiaalityötä Koottu ja kirjoitettu aikuisten sosiaalityön palvelukuvauksia Maakunnallisen

		palveluohjauksen suunnitelma: • jalkautuminen maakuntaan • tiedottamista yhteistyökumppaneille: infokäynnit sektoreittain • verkostoajan kehittäminen, säännöt, työnjako ja koordinoiti
Asiakaslähtöisten työmuotojen palvelukokonaisuuden kokoaminen	Sosiaalisen kuntoutuksen toiminnan kartoitus (focusryhmä) Työpajat Sosiaalisen kuntoutuksen peliryhmä Asiakasneuvonpidon kehittäjäryhmä Taidelähtöisten menetelmien kokeileminen Taloussosiaalityön kick off- tilaisuudet ja työpajat	Alueelliset ja yhteinen alueita vertaileva raportti yAMK opinnäytetyö Peliryhmän toimintaa jatkettiin kokeiluvaiheen jälkeen. Asiakkaiden osallisuus näkyvää Ryhmiin kuuluminen vahvasti osallistujien itseluottamusta Taidelähtöinen työskentely koettiin terapeuttisena, rentouttavana ja voimaannuttavana Työpajojen tuloksena kehittämisteemat - Väilystilitoiminnan prosessin kuvaaminen - taloussosiaalityön prosessi aikuissosiaalityössä - taloussosiaalityö sosiaalisen kuntoutuksen osana Maakunnalliset toimeentulotukiohjeet valmiina lautakuntien hyväksyttäväksi. Kehittämisehdotukset jatkotyölle Raati kokoontui muutamia kertoja, mutta ei jatka hankkeen jälkeen. Toimii puheeksiottamisen välineenä, yksilöohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin tukena sekä uusien asiakkaiden ja työelämään suuntautuvien työttömien nuorten asiakkaiden kanssa • Edellyttää asiakkaalta kykyä itsearviointiin, itseluottamusta rehelliseen tilanteensa arviointiin, motivaatiota muutokseen

Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa oli pilottikokeiluna asiakasneuvonpito -kehittäjäryhmä sosiaalisen kuntoutuksen kehittämiseen. Aikuissosiaalityön ja asiakkaiden yhteiskehittäjäryhmä aloitti syksyllä 2017 jatkuen keväällä 2018. Tässä oli kuusi asiakasta ja viisi työntekijää. Tätä seurasi sosiaalisen kuntoutuksen ryhmien kokeilu. Tähän liittyen pidettiin luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden tapaaminen toukokuussa 2018.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen kaikki aikuissosiaalityön työntekijät (10 hlöä) osallistuivat hankkeessa tehtävään kehittämistyöhön, minkä seurauksena osallistuminen vaikutti jokaiseen asiakaskohtaamiseen. Tarkkoja lukuja kohderyhmästä ei ole saatavissa. Pysyväksi toimintamalliksi tuli mm. sosiaalinen kuntoutus ja erilaiset ryhmätoiminnot, joita aikuissosiaalityössä ei juurikaan aiemmin pystytty toteuttamaan.

Huippu juttu! -hankkeesta ei ollut tietoa saatavilla.

Elämänlaatu palveluihin kolmas nuorisotyöntekijä 2019

MITTARI: Kaupungin palveluksessa on kolme nuoriso-ohjaajaa.

Toteuma:

Esitys kolmannen nuorisohjaajan palkkaamisesta vuodesta 2019 lähtien ei tullut hyväksytyksi kaupunginhallituksessa. Muutkaan esityksen nuorisopalveluiden vahvistamiseen eivät ole tulleet hyväksytyiksi.

Lisätään vapaa-ajalle kohdistuvaa, harrastepohjaista, monipuolista ohjaustoimintaa ja muuta yhdessä tekemistä

Vastuutahot: Elämänlaatupalvelut, yhdistykset ja järjestöt.

MITTARI: Toiminnan ja toimintaan osallistuvien määrä. Kouluterveyskysely

Toteuma:

Kauhavan kaupungin alueella toimii 22 urheiluseuraa, joissa ryhmien määrät ja osallistujat ovat vuosittain kasvaneet. 4H-yhdistys on toteuttanut perusopetusikäisten kerhotoimintaa vuosittain määritellyillä sopimuksilla. Härmänmaan musiikkiopiston on tuottanut taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetusta. Järvi-Pohjanmaan kansalaisopistossa on ollut toimintaa myös lapsille ja nuorille. Kulttuuri- ja nuorisopalveluissa on vuosittain jaettu ohjaaja-avustuksia henkilöille, jotka ovat ohjanneet lasten ja nuorten toimintaa.

Kuntaisten päihteidenkäytön vähentäminen

Ehkäisevän päihdetyön työryhmän toiminnan vakiinnuttaminen ja sen toimenpiteet

MITTARI: Kouluterveyskyselyt, koululaisten humalajuomisen, tupakoinin, nuuskaamisen, huumekeiluiden väheneminen. Poliisin tilastot alkoholin ja huumeiden aiheuttamista viranomaistehtävistä

Toteuma:

8-9 – luokkalaisilla humalajuominen, tupakointi, nuuskaaminen ja huumekeilut ovat lisääntyneet. Lukioikäisillä on humalajuominen, tupakointi ja huumekeilut ovat vähentyneet, mutta nuuskaaminen on lisääntynyt. Poliisin tilastot alkoholin ja huumeiden aiheuttamista viranomaistehtävistä ei ole julkinen tieto.

Panostaminen kansansairauksien ehkäisyyn ja omahoidon tukemiseen

Vesote -hankkeessa kehitetyn elintapaohjauksen toimintamallin (liikunta, ravitsemus, uni) käyttöönotto ja resurssointi

Henkilökohtainen ohjaus, neuvonta ja matalan kynnyksen ryhmät

MITTARI Elintapa- ja liikuntaneuvontaan ohjautuneiden asiakkaiden määrä ja ohjauksen/mittausten tulokset

Toteuma:

Tästä ei ole saatavilla pienempien kuntien osalta tarkkoja tuloksia, koska määrät ovat olleet niin pienet. Kauhavalla ei hankkeeseen kytkeytyen toteutettu yksilöohjausta vaan ryhmäohjausta.

Elämänlaatu palveluissa on aloitettu 1.8.2021 yhteistyössä Härmämedin kanssa pilottiryhmä elintapaohjauksessa kunnan työntekijöille.

Vertaisohjaajien, liikunta- ja kulttuurikaverien kouluttaminen

MITTARI: Koulutettujen ja vapaaehtoisten määrä.

Toteuma:

Aijjoos-toiminnalla oli vuosina 2018-2020 vertaisohjaajien ohjaamia ryhmiä. Ryhmänohjaajille järjestettiin koulutusta, virkistystä ja tukea. Ryhmänohjaajille järjestettiin yhteisiä keskustelutilaisuuksia, joissa he jakoivat ideoita ja saivat vertaistukea toisiltaan. Ryhmänohjaajina ikäihmiset kokivat oppineensa uutta ja kokivat merkityksellisyyden tunnetta.

Kulttuurikaverit ovat koulutettuja vapaaehtoisia, jotka toimivat paikallisten kulttuurikohteiden tarjontaan perehtyneinä vertaisohjaajina. Jos kuntalaiselle yksin lähteminen kulttuuritilaisuuteen on tuntunut hankalalta, kulttuurikaveri on tarjonnut seuraa, varannut tarvittaessa pääsyliput ja siten madaltanut monin tavoin osallistumisen kynnyksiä. Palkkioksi kulttuurikaveri pääsi itse maksutta tapahtumaan. Uusia kulttuurikavereita koulutettiin. Kulttuurikavereina toimi sekä työikäisiä että ikäihmisiä. Yhteistyössä olivat mukana Kauhavan kaupunki, kunnat ja Kuntayhtymä Kaksineuvoinen. Kulttuuri lisäsi hyvinvointia. Toiminta oli voimaannuttavaa sekä kulttuurikavereille että -kaveerattaville. Toimintamalli on kuvattu Innokylään: [Kulttuurikaveri | Innokylä \(innokyla.fi\)](https://www.innokyla.fi/kulttuurikaveri)

Kauhavalla oli Aijjoos-toiminnassa

- koulutettuja kulttuurikavereita

v. 2018 12, v. 2019 21, v. 2020 28

- ryhmien vertaisohjaajia (ryhmät olivat liikunta- ja keskusteluryhmiä sekä pelikerhoja)

v. 2018 13, v. 2019 13, v. 2020 10

Työttömyyden ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy

Ohjaamo-toiminnan ja työpajatoiminnan jatkuvuuden turvaaminen sote-muutoksessa

Toteuma:

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen järjestää Kauhavan ja Evijärven sosiaali-, ikäihmisten- ja terveyspalvelut (lakisääteiset palvelut). Lisäksi ohi sote-lainsäädännön kuntayhtymä järjestää työpajatoimintaa. Työpajalla toteutetaan kuntouttavaa työtoimintaa, työkokeiluja sekä jonkin verran myös palkkatuella työllistämistä.

Työpajatoiminnan jatko Kauhavalla halutaan turvata myös sote-uudistuksessa. Asiaa selvittää kuntayhtymän ja jäsenkuntien yhteinen projektiryhmä, jonka toimesta on selvitetty erilaisia jatkovaihtoehtoja. Asiasta on parhaillaan käynnissä selvitys hankintalainsäädännön vaatimuksista työpajatoiminnan siirrossa.

Ohjaamo-toiminta on aloittanut 1.2.2018. Elämänlaatulautakunnan talousarvioesityksen (29.9.2021) yksi strateginen tavoite vuodelle 2022 on Ohjaamo-toiminnan kehittämissuunnitelma.

MITTARI: Kouluterveyskyselyt, työttömyystilastot ja työmarkkinatuen kuntaosuus. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet.

Toteuma:

Työmarkkinatuen kuntaosuus Kauhavalla vuonna 2021 oli 280 356,65 € ensimmäisen kuuden kuukauden aikana. Vuositasolla maksetaan edelleen n. puoli miljoonaa euroa.

Koulutetaan perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen lisää neuropsykiatrisia valmentajia

Vastuutaho: Kuntien sivistystoimi, kuntayhtymän eri palvelut.

Mittari: Nepsy-koulutettujen työntekijöiden määrä

Toteuma:

Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa on kahdeksan NEPSY-koulutettua 2018-2020.

Perusopetuksen henkilöstöstä koulutuksen on saanut kahdeksan opettajaa ja kaksi koulunkäynninohjaajaa.

3. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Koulukiusaaminen vähentynyt 4. ja 5. luokan oppilaille, mutta edelleen on tehtävää. Koulunkäynnistä pitää neljä viidestä, mikä on kuitenkin ilahduttava määrä.

Terveyttä koskevista indikaattoreista nuorten ylipaino on kehittynyt epäsuotuisasti. Tämä johtunee liikkumisen vähentymisestä ja ruokailutapojen muutoksesta. Tässä raportissa tilanne näkyy myös diabetes-lääkkeiden korvaavuustasoissa, jotka ovat maakuntaa ja koko maata korkeampia. Kouluruoka maistaa paremmin kuin ennen, mutta edelleen yli 20 % ei syö päivittäin kouluruokaa

Mielenterveysongelmien lisääntyminen koskettaa etenkin yläkouluikäisiä tyttöjä. Kuitenkin neljä viidestä yläkoululaisesta on kokenut saaneensa apua koulukuraattorilta. Terveystilan kokeminen heikoksi tai keskinkertaiseksi on lisääntynyt yläkouluikäisten ja lukiolaisten keskuudessa.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 18 - 34-vuotiaat määrä on Kauhavalla maakuntaa ja koko maata yleisempi. Sama koskee lastensuojelun avoimuusohjelmien piirissä olevia 0 - 17-vuotiaita.

Kauhavan alueen hyvä työpaikkaomavaraisuus näkyy siinä, että nuorella väestöllä maakuntaa ja koko maata parempi työllisyys ja vähemmän toimeentulotuen tarvetta. Tämä pätee kaikkien työikäisten kohdalla.

Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota useisiin onnistumisiin. Koulurakennushankkeet ovat edenneet suunnitellusti huolimatta kaupungin erittäin raskaasta investointiohjelmasta. Kauhavan hyvinvointikeskuksen rakentaminen on myös edennyt lopulta suunnitelmien mukaan. Useita liikuntapaikkarakentamisen hankkeita on saatu valmiiksi. Näistä merkittävimpänä Alahärmän liikuntahalli, joka on valmistunut syksyllä 2021.

Elinkeinoelämässä on investoitu runsaasti. Väestön hyvinvointiin satsaaminen on lisännyt kunnan veto- ja pitovoimaa. Tätä kautta voidaan saada yrityksiin työvoimaa.

Perhekeskusmalli Kaisla on perustettu ja saatu käynnistettyä menestyksekkäästi. Ohjaamo on aloittanut ja vakiinnuttanut toimintansa nuorisotila Sauman tiloissa.

Haasteena voi pitää myös ravitsemisohjauksen puuttumista Kauhavan alueella, jotta voitaisiin tuoda tietoa kuntalaisille ravitsemusasioista. Elintapaohjausta on jatkossa saatava kattavammaksi. Yhteistyötä voisi olla enemmän kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Henkilöstöä ja kuntalaisia olisi osallistettava kuntastrategiaan. Ennakkovaikutusten arviointia tulee kehittää.

Kaiken kaikkiaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen merkitystä on jatkossa korostettava. Tällä hetkellä ei ole riittäviä rakenteita ja käytäntöjä, jotta hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen läpäisisi koko organisaation tehokkaasti. Työryhmän roolia on jatkossa korostettava mutta se ei yksin riitä. Ihanteellista olisi, jos jonkun työntekijän toimenkuvaan voisi riittävällä osuudella liittää osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen prosessien valmistelun. Elämänlaatupalveluille ei ole saatu kolmatta nuoriso-ohjaajaa, mitä voi pitää epäonnistumisena, koska aikuisten ammattihenkilöiden tukea tarvittaisiin nuorille indikaattorilukujenkin valossa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulisi olla yhteisöllinen asia. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen jää kuntien vastuulle sote-uudistuksessa. Haasteena onkin, miten yhteistyö luodaan hyvinvointialueen suuntaan.

